

Konferenca o ruski blokadi in berlinski krizi

Ameriški poslanik Lewis Douglas priletel v Berlin iz Londona. Žene in otroci ameriških častnikov in uradnikov bodo ostali v mestu

Berlin, 12. jul.—Lewis Douglas, ameriški poslanik v Veliki Britaniji, je priletel iz Londona v Berlin, kjer se je sestal z generalom L. D. Clayjem, ameriškim guvernerjem v Nemčiji, in člani njegovega štaba. Razpravljali so o ruski blokadi zapadnega Berlina in krizi, ki je posledica blokade.

Douglas je igral vodilno vlogo v sestavi protestnih not tih zapadnih držav. Poslane so bile sovjetski vladi z zahtevo, naj prekliče blokado. Uradniki ameriške vojske vlade so naznanili, da bodo podvzeti nadaljnji koraki, če bo sovjetska vlada zavrnila proteste.

Moskva še ni odgovorila na protestne note, toda znamenja so, da se bo ruska blokada nadaljevala. Konferenca med poslanikom in generalom se je udeležil tudi Robert Murphy, politični svetovalec ameriške vojske vlade.

Douglas je izjavil, ko je pristal na letališču Tempelhofu, da njegov prihod ni povezan z diplomatičnimi manevri zapadnih držav. Dostavil je, da bo v Berlinu le nekaj dni, nakar se bo vrnil v London.

Izgleda, da hočejo Rusi prisiliti zapadne države v diskuzije o vseh nemških vprašanjih in problemih. Reprezentanti teh držav so namignili, da so proti diskuzijam, ker so vsi prejšnji razgovori z Rusi izjavili.

Ameriška in britanska transportna letala so pripeljala čez tisoč ton živil in drugih potrebščin v zapadni Berlin v zadnjih 24 urah. Zaloge živil v zapadnem Berlinu se krčijo zaradi ruske blokade. Uradniki ameriške vojske vlade trdijo, da ruske oblasti vodijo živčno vojno proti zapadnim državam.

Arthur Anderson, britski letalski minister, je dospel v britsko okupacijsko cono. Naznanilo pravi, da bo danes odletel v

Ofenziva kitajske komunistične sile

Nanking, Kitajska, 12. jul.—Komunistična sila okrog 50,000 mož je začela ofenzivo proti armadi diktatorja Kaišeka v provinci Hupeh, pravi poročilo. Komunisti so zasedli trikotno ozemlje ob reki Jangtse in zdaj prodirajo proti Ichangu, kjer je posadka Kaišekove armade. Bitke med komunisti in enotami Kaišekove armade divjajo tudi v provinci Honan.

BESEDNIK ŽIDOVSE VLADE OBDOLŽIL BERNADOTTA PRISTRANOSTI

Lake Success, N. Y., 12. jul.—Besednik vlade Izraela, židovske države v Palestini, je obdolžil švedskega grofa Folka Bernadotta pristranosti. Grof je posredovalec Zdrženih narodov v konfliktu med židi in Arabci v Palestini.

Grof je bil kritiziran po objavi naznanila, da je odpotoval iz Palestine v Lake Success, kjer bo nastopil pred člani varnostnega sveta Zdrženih narodov in jim poročal o kritični situaciji v Palestini. Besednik židovske vlade je dejal, da Bernadotte ni pridobil voditeljev Arabske lige za podaljšanje premirja.

"Bernadotte je označil arabske napade na žide za incidente," je dejal besednik židovske vlade. "Kadar gre za izgubo človeških življenj, kršenje premirja in odprto izzivanje varnostnega sveta, je označba dokaz njegove pristranosti. Varnostni

Berlin. General Brian Robertson, britski vojaški guverner, je odpotoval v London, kjer bo imel razgovore s premierjem Atleejem in zunanjim ministrom Bevinom o berlinski krizi.

Ameriška vojska vlada je naznanila, da bodo žene in otroci vojaških častnikov in uradnikov ostali v Berlinu. Prej je izjavila, da bodo zapustili Berlin. Ako se bo "mrzla" vojna med zapadnimi silami in Rusijo spremenila v "vročo" vojno, bodo ameriški državljani v Berlinu v nevarnosti.

Fašizem dviga glavo v Afriki

Načrt bo predložen parlamentu v sprejetje

Capetown, Južnoafriška unija. — (ALN) — Protidelaški načrt, ki bo odprl pot podvigu fašizma in zapostavljanju zamorcev v Južnoafriški uniji, dominionu britskega imperija, bo predložen parlamentu v sprejetje. Sestavila ga je vladna stranka, katere načelnik je premier Daniel F. Malan.

Načrt določa, da morajo vsi v Južnoafriški uniji rojeni zamorci v 30 dneh po sprejetju načrta odstopiti kot uradniki delavskih organizacij. Kazen za kršilce je eno leto zapora. V uniji so zamorci in belopolci.

Ena provizija načrta je odprto norčevanje na račun zamorcev. Ta določa, da zamorci lahko postanejo člani unij, toda ne oni, ki delajo v rudnikih in na kmetijah. Slednji tvorijo 80 odstotkov delavcev.

Zamorske unije bodo podvržene posebnim regulacijam. Imele ne bodo pravice do oklica stavk. Na sejah, ako bo načrt sprejet, bodo navzoči vladni uradniki.

Trije ogrski duhovniki aretirani

Budimpešta, Ogrska, 12. jul.—Trije katoliški duhovniki in dva uradnika Katoliške akcije so bili aretirani na obtožbo širjenja propagande proti vladi. Dva ogrska častnika, ki sta pobegnila iz dežele, bosta obsojena v odsotnosti.

svet bi moral storiti odločne korake na podlagi čarterja Zdrženih narodov proti Arabcem." Židovska delegacija je pozvala varnostni svet, naj obvesti vlade vseh držav v okviru Zdrženih narodov, da je Arabska liga odbila predlog glede podaljšanja premirja v Palestini.

Ruski delegat Andrej A. Gromiko je tudi obdolžil Bernadotta, da je šel preko meje oblasti, ko je predložil mirovni načrt židom in Arabcem, kakor tudi sabotiranja zaključka generalne skupščine Zdrženih narodov glede razdelitve Palestine na dve državi—židovsko in arabsko.

Pravda, glasilo ruske komunistične stranke, je objavila članek z napadom na švedskega grofa. Obdolžila ga je, da je s svojo taktiko podžgal sovraštvo med židi in Arabci. Postavil se je na stran transjordankega kralja Abdullaha, ki je agent Velike Britanije.

Kanadski rudarji za vladni obrat

Vlada naj prevzame železne rudnike

Ottawa, Kanada. — (ALN) — Kanadski člani rudarske unije UMWA so apelirali na vlado, naj prevzame nova ležišča železne rude, ki so nedavno bila odkrita v Novi Škottiji. To so storili pred bojaznijo, da novi rudniki ne pridejo v roke ameriških monopolov.

V apelu je rečeno, da imajo ameriški interesi velike investicije v kanadski družbi Steel & Coal, ki kontrolira nove rudnike. Več kot 10,000 izmed 13,000 kanadskih članov UMWA je uposlenih v raznih podjetjih te družbe. Unija zahteva, naj vlada prevzame in obratuje vsa družbina podjetja.

Velika nova ležišča železne rude se nahajajo 400 milj zapadno od Sydneya, Nova Škottija, na meji med Quebecom in Labradorjem. Unija je naglasila v apelu, da je sedaj v Novi Škottiji 12,000 brezposelnih delavcev, kateri bi lahko dobili delo, ako bi vlada razvila železne rudnike v ljudsko korist.

Več kot polovica izmed 130,000 prebivalcev Nove Škottije je odvisna od zaslužka pri omenjenih družbi, ki producira 58% kanadskega premoga in 25% jekla. Unija pravi, "da je v interesu narodne neodvisnosti, da ta industrija ne preide v roke tujke korporacije."

Arabaka administracija v Palestini

Kairo, Egipt, 12. jul.—Ustanovitev civilne administracije za arabske pokrajine v Palestini je naznanil Abdel Azzam, tajnik Arabske lige. On je dejal, da se bo območje administracije raztegnilo na vso Palestino. Aktivnosti administracije bo financirala Arabska liga.

Akutno pomanjkanje premoga v Avstraliji

Sydney, Avstralija, 12. jul.—Oblasti so odredile omejitve obrata električnih central zaradi akutnega pomanjkanja premoga. Priyadete so industrije v Sydneyu, Adelaidi in drugih mestih. Poraba električne sile je bila omejena.

Zborovanje klanovcev v Philadelphiji

Signal za vojno proti novi stranki

New York.—C. B. Baldwin, vodja kampanje za Wallacea, je dejal, da je bil obveščen, da bo imel Ku Klux Klan zborovanje ("klonovakcijo") v Philadelphiji 23. julija, na dan odprtja ustanovne konvencije nove stranke. Zborovanje bo signal za vojno klanovcev proti edini politični stranki, ki se je izrekla za odpravo rasnih in verskih diskriminacij.

Nameni klanovcev so bili razkriti, ko so klanovci postavili križ in ga zažgali pred hišo zamorca Larkina Marshalla, urednika lista v Maconu, Ga., in kandidata za zveznega senatorja na listi ljudske progresivne stranke v Georgiji. On je prvi zamorec, ki se je prijavil kot kandidat za senatorja v tej državi po civilni vojni.

Baldwin je dejal, da je Sam Green, vodja Ku Klux Klana, naslovil pozive članom v vseh krajih Amerike, naj se udeležijo ceremonij na gori Stone v Georgiji. Klanovci vodijo boj proti zamorcem, katolikom in židom. Baldwin je poslal telegram Melvinu E. Thompsonu, guvernerju Georgije, naj podvzame akcijo proti klanovcem, ki terorizirajo podpornike in pristaše Wallacea.

"Teroriziranje podpornikov in pristašev Wallacea je priznanje dejstva, da nova stranka ogroža sistem zapostavljanja 15,000,000 zamorcev v Ameriki," pravi Baldwin v telegramu. "To je odprto kršenje ameriške ustavo. Od vas zahtevamo takojšnjo akcijo za ustavišev neameriških aktivnosti onih elementov, ki hočejo skotiti fašizem v deželi."

Marshall je dejal, da ga grožnje klanovcev ne bodo prestrašile. Vdih bo kampanjo kot kandidat za zveznega senatorja in se ne bo uklonil pred teroristi. Marshall je član odbora Splošne zveze za napredek zamorskega ljudstva.

Obsodba španskih socialistov in komunistov

Madrid, Španija, 12. jul.—Vojaško sodišče je obsodilo osem

Truman bo nominiran na konvenciji

Opozicija med demokrati se krha

Philadelphia, Pa., 12. jul.—Napoved je, da bo Truman nominiran kot predsedniški kandidat na konvenciji demokratske stranke, ki se je danes pričela. Možnost je, da bo nominiran pri prvem glasovanju, toda brez navdušenja, ker ni druge izbire. General Eisenhower je razočaral rebele med demokrati, ki so proti Trumanu, s svojo nedavno izjavo, da ni kandidat za noben političen urad.

Nominacija Trumana ne bo so glasna. Rebelni demokrati iz južnih držav so izjavili, da imajo kandidata. Kdo je kandidat, niso razkrili. Možnost je, da je njihov kandidat senator Byrd iz Virginije.

Senator McGrath, načelnik osrednjega odbora demokratske stranke, je napovedal, da bo Truman nominiran z veliko večino glasov na konvenciji.

Kdo bo nominiran kot kandidat za podpredsednika, še ni znano. Nekateri trdijo, da bo nominiran William O. Douglas, član federalnega vrhovnega sodišča. On je zdaj na počitnicah v Oregonu. Opozicija proti Trumanu se krha. Demokrati iz južnih držav se bodo najbrže podali. Truman jih je razkačil, ker je predložil program civilnih pravic kongresu v odobritev. Obdolžili so, da je šel predaleč in poudaril, da bodo branili pravice južnih držav.

CIO bo odprl poletne tečaje

Washington. — (FP) — Kermit Eby, raziskovalni direktor CIO, je naznanil, da bo Kongres industrijskih unij vodil poletne učne tečaje na raznih univerzah in kolegijih. Tečaji bodo pod direktno izobraževalnega odbora CIO. Glavni predmeti se bodo tikali ekonomskih in političnih vprašanj. Podučevali bodo redni profesorji.

socialistov in komunistov na smrt. Spoznani so bili za krive eksplozije v dveh skladiščih streliva. V eksplozijah je bilo ubitih 28 oseb.

Egiptski letalci vrgli bombe na Jeruzalem

Židovske sile okupirale arabsko mesto. Ljute bitke divjajo na severnih frontah

Tel Aviv, Israel, 12. jul.—Egiptski letalci so metali bombe na Jeruzalem. To je bil prvi napad iz zraka na mesto. Bombe so padle na zapadni predel Jeruzalema in židovsko letališče.

Uradno naznanilo pravi, da je bilo več oseb ubitih in ranjenih. Poveljstvo izraelske armade je naznanilo okupacijo Lydde, arabskega mesta v Palestini, kakor tudi ozemlja med tem mestom in Er Ramlo. Enote izraelske armade prodirajo proti Jeruzalemu, da potisnejo arabsko legijo transjordankega kralja Abdullaha iz mesta. V arabski legiji so britski vojaški častniki.

Obroč okrog arabske legije se zožuje. Glavni stan poveljstva izraelske armade poroča, da Arabci beže iz naselbin v bližini Jeruzalema. Arabske sile v Lyddu so kapitulirale, ko so enote izraelske armade zasedle vojaško letališče.

Urad egiptskega vojnega ministrstva je sinoči naznanil, da so egiptski letalci metali bombe tudi na Tel Aviv, glavno mesto Izraela, židovske države, in na osem židovskih naselbin v Palestini.

Okupacija Lydde je odprla pot prodiranju židovske armade proti Latrunu, križišču ceste med

Tel Avivom in Jeruzalemom. Elitni zbori židovske armade so zbrani v bližini Jeruzalema in pripravljeni za naskok na stari obzidani del mesta, svetišče židov, kristjanov in Arabcev.

Ljute bitke med židi in Arabci divjajo na severnih frontah v bližini meje med Palestino in Sirijo. Enote židovske armade so pognale Arabce s pozicij v hribih pri Mishmaru in Yardenu. V zapadnem delu Galileje so židovske čete zasedle Acre, arabsko mesto, in pet drugih arabskih naselbin po ljutih bitkah.

Lebanonska vlada poroča, da so židovske sile in tanki prekočeli mejo in okupirali strateške pozicije.

Smrtne obsodbe v Ljubljani

Pet moških spoznanih za krive zločinov

Belgrad, 12. jul.—Jugoslovanske oblasti so naznanile, da je bilo pet moških na obravnavi pred sodiščem v Ljubljani obsojenih na smrt z ustrelnitvijo. Vsi so bili spoznani za krive zločinov proti ljudstvu in državi.

Obsojenci so bili člani kriminalne grupe pod vodstvom rojalističnega odbora v Solungradu, Avstrija. Obtožnica jim je očitala, da so bili v službi tujih vlad kot špiuni in imeli zveze z italijanskimi fašisti ter nemškimi nacisti v vojnem času.

Poleg teh je bil obsojen katoliški duhovnik Ivan Pavel. Dobil je šestnajst let zapor. Obsojenih je bilo tudi več drugih oseb v zapor od devetih mesecev do smrti.

Angleški uradniki bodo prišli pred sodišče

Jeruzalem, Palestina, 12. jul.—Pet angleških uradnikov bo postavljenih pred židovsko sodišče v Tel Avivu. Naznanilo pravi, da so obtoženi več prestopkov: Uradnike so ugrabili člani židovske teroristične organizacije Irgun Zvai Leumi v Jeruzalemu zadnje sredo.

BOJKOTIRANJE KONGRESA JUGOSLOVANSKE KOMUNISTIČNE STRANKE

London, 12. jul.—Komunistične stranke v petih državah vzhodne Evrope so naznanile, da se ne bodo udeležile kongresa jugoslovanske komunistične stranke, ki se bo sestal 21. julija v Belgradu. Maršal Tito in drugi voditelji jugoslovanske komunistične stranke so v sporu s Kominformo, katero tvori devet komunističnih strank, ker vztrajajo pri zahtevi glede enakopravnosti v okviru komunističnih organizacij.

Kominforma je nedavno obdolžila Tito in druge komuniste, da so se izneverili Marks-Leninovi liniji. Jugoslovanske časniška agentura Tanjug je naznanila, da so bile vse komunistične stranke povabljene, naj pošljejo reprezentante na kongres.

Komunistične stranke v Franciji, Italiji, Čehoslovakiji, Ogrskem in Finskem so odbile povabilo in naznanile, da se ne bodo udeležile kongresa. Izgleda, da bo prišlo do preizkušnje moči in novega tolnačenja komunizma.

Albanija je bila prva država v ruski sferi vpliva, ki je pod

priča Kominformo in njeno obsodbo Tita in voditeljev jugoslovanske komunistične stranke. Ona je pretrgala trgovinske odnose z Jugoslavijo. Očitno je, da albanska komunistična stranka ne bo poslala delegatov v Belgrad.

Palmiro Togliatti, vodja italijanske komunistične stranke, je podprl stališče Kominforme. Glasilo njegove stranke trdi, da jugoslovanska komunistična stranka še ni demonstrirala volje za spreobrnitev in priznanje storjenih napak.

Glavni stan britske komunistične stranke je izjavil, da ni dobil povabila, naj pošlje delegate na kongres jugoslovanske komunistične stranke. Argument ruske komunistične stranke, da kavsanje med komunisti ne sme ovirati reševanja mednarodnih problemov, je ponovila bolgarska komunistična stranka. Bolgarska vlada je prej naznanila, da bo poslala delegate na konferenco v Belgrad, na kateri bodo razpravljali o plovbi na reki Donavi. Konferenca se bo pričela 30. julija.

"Kolektivno pogajanje" po receptu Taft-Hartlejevega zakona.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Membership in Educational drive (Ivan Ching) in Kansas \$5.00
na leto, \$4.00 na pol leta, \$2.00 na četrt let; na Chicago in okolice
Cook Co., \$3.50 na leto, \$2.75 na pol leta; na inosomative \$11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$5.00 per year, Chicago and Cook County \$3.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.

Consent to publish on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA

2857 - 58 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Še o konfliktu za "zastorjem"

Ker bodo čitatelji dnevnika Prosvete prihodnja dva tedna imeli mir pred glavnim urednikom radi počitnic, naj se še danes nekoliko pomudimo pri konfliktu med Titovim režimom in Kominformo, ki je po svoji značilnosti dvignil toliko zanimanja v svetovni in ameriški javnosti. Ta konflikt je vzbudil hurenno veselje zlasti med pristasi Trumanove doktrine in dolarske diplomacije. Veselje jim kali to, ker ne kaže, da bo prišlo do uredničenja njih največje želje: do obrnitve Jugoslavije proti Sovjetski Rusiji.

Večje razočaranje je opaziti pri ljudeh okrog A. D., ki so te dni dobili iz Švice ljubljanskega kvizlinškega škofa Rožmana, s katerim bodo zdaj paradižali kot zvesti pristasi in zagovorniki demobrancev, ki so pod Rožmanovim vodstvom prisegli zvestobo Hitlerju in Mussoliniju. Nedvomno se bo tudi kvizlinški škof prelevil v velikega "demokrata", čeprav je brez vsakega pojma o demokraciji, kakor so tudi vsi drugi klerofašistični "brezdomci", ki so že ali še bodo pribežali v to zlato deželo.

Ljudje okrog A. D. so v škripih, ker Tita ne bodo mogli več prikazovati kot lutko in golo orodje Moskve. V kakšni stiski so, kaže njih včipec: "Kam bodo tovariši prišli Tita, če bo zbrantal z Ameriko? Ali ga bodo naglali s fašistom, ali izdajalcem, ali s kolaboratorjem, ali kaj?"

Vprašanje v resnici je, kam bi ga prišli ti ljudje, ako bi se to zgodilo? Mar v svoje vrste? Tedaj bi morali požreti vse laži in zlobe, ki so jih zadnja leta napisali proti Titovcem.

Kar se nas tiče, nam to ne dela nobene skrbi. V resnici bomo veselili, ako pride do izboljšanja odnosov med Ameriko in Jugoslavijo, kakor bi bili veseli tudi, ako bi prišlo do izboljšanja odnosov med Sovjetsko Rusijo in Ameriko. To je v resnici tudi kardinalna potreba za izgradnjo svetovnega mira. Morda se zgodi čudež, da bo ta konflikt med Titovim režimom in Kominformo izgladil in zmanjšal te napetosti. To je tudi naša želja, da si je zanj zelo malo realne podlage. Dejstvo vsekakor je, da je radi tega konflikta med komunisti, nova Jugoslavija prvič po treh letih zopet deležna nekaj simpatij v Ameriški javnosti, gonja proti Rusiji pa itak ne more biti večja. Iz demokratičnega svetovnega vidika ta konflikt med komunisti ne bo škodoval niti temu, kar je zdravega v komunizmu. Če si v tem konfliktu drug drugemu pristržejo totalitarne peruti, bo to v korist vsem prizadetim strankam in deželam.

Take besedne in ideološke borbe kakor je zdaj v teku med Belgradom in Kominformo svet v resnici še ni videl. V tej borbi so se jugoslovanski komunisti izkazali za prave mojstre. Vse to, kar imajo pogum, ker so brez antagonizma napram Sovjetski Rusiji in ker so gotovi svojega stališča. V resnici takega boja Moskva ni še nikdar imela na rokah. V svojih protinapadih se jugoslovanski komunisti poslužujejo taktike stoprocentnega prijateljstva do sovjetskega režima, obenem pa brez pardona krišajo Kominformo in sosedne "bratske" komunistične stranke, odnosno njih voditelje, ker so podprli famozno izjavo, odnosno "fabrikacije in laži" proti Titovemu režimu. Po politbiroju (eksekutiva ruske komunistične stranke) v Moskvi, kjer je bila skuhana in servirana vsa kaša, udrihajo le po implikacijah. Zdanov je lahko rdeč kot rak.

Kakor poroča M. S. Handler iz Beograda v New York Timesu z dne 5. julija, se je Milovan Djilas, eden vodilnih jugoslovanskih komunistov (član eksekutive in načelnik propagandnega biroja), spril z vso furijo na "bratske" češke, ogrske in bolgarske komunistične voditelje, ki so v ospredju tega boja proti Titovemu režimu. On pravi, da se motijo, ako sanjajo o izolaciji Jugoslavije. "To vprašanje ni odvisno od stališča, ki ga zavzame Kominforma, kakor tudi ne o propagandi drugih komunističnih strank proti jugoslovanski komunistični stranki, marveč od Jugoslavije same."

"Mi se ne počutimo osamljene. To se vam bo morda čudno zdelo. Toda mi se ne čutimo osamljene iz razloga, ker smo prepričani, da Sovjetska unija ne bo in tudi ne more prepustiti Jugoslavije v svojih odnosih z imperialisti." Dejal je, da sta obe povezani ko dva zakona in da se dejstva tako, da tudi Jugoslavije in Sovjetske unije ne more nicesar razdružiti. "Sovjetska unija bi ne bila to, kar je, ako bi bila brezbržna napram imperializmu. Če bi trdili obratno, bi jo s tem obrekovali. To bi pomenilo, da bi bila Sovjetska unija indiferentna napram tem, kar bi imperialisti storili s to ali ono državo, vključno s Jugoslavijo."

Djilas argumentira dalje, da je že Lenin postuliral, da morajo biti medsebojno povezane vse socialistične države. Toda te vezi, ki povežejo gospodarstvo vseh socialističnih dežel, je mogoče ustvariti le z medsebojno kooperacijo na podlagi enakopravnosti. To pomeni, da je za dosego tega treba upoštevati "posebne razmere in stopnje razvoja" v vsaki posamezni državi in da mora taka kooperacija in integracija slediti na "prostovoljnih dogovorih in medsebojnemu zaupanju."

Dejal je, da je nova Jugoslavija pripravljena sodelovati na teh principih, ne pa na principu manjvrednosti ali diktatov s strani katere koli sile ali stranke. Načelo neenakosti in sile odločno odklanja. To je tudi jedro tega konflikta.

Djilas je dalje rekel, da bodo zgodovinska dejstva prisilila Kominformo, da bo popravila svojo zmotno in zopet sprejela Jugoslavijo v svojo sredo. "Zmagala bodo neodoljiva dejstva in končno prisilila človeške možgane, neglede kako se jim upirajo, da se bodo podala."

Na argument, da Jugoslavija ni zmožna, da bi sama zgradila socializem brez zunanje pomoči, je odgovoril s komentarjem, "da bi bilo čudno, ako bi druge socialistične države prisilile Jugoslavijo, da dokáže, ako more ali ne more sama zgraditi socializma." Še posebno sarkastično je zavrnil ogrske komuniste, katerim je dejal, da je Ogrska po njih logiki menda pokazala "duh mednarodnosti," ker se je bila vključila v Hitlerjev pakt, jugoslo-

Premišljevanje o sodobnem svetu pod figovim drevesom

Fontana, Calif.—Prvič v svojem življenju sedim in pišem pod figovim drevesom, medtem ko pripeka sonce kot za stavo. Toda figa in drugo drevje me tako skrbno zakriva pred sončnimi žarki, da se ne morejo prikrasti do mene. Nekaj korakov vstran pa stoji moja vila, ako sploh zasluži to ime. Reva se nekam sramežljivo skriva med drevjem. Tega ji pa ne zamerim, vsaj se nima s čim ponašati. Nima niti poštenega okna, vendar pa mi sedaj, ko ni mraza, nudi zadostno zavetje. Da se ne bo več tako sramovala, sem jo nekoliko ocedil in iz nje prepolnil tudi pajke. Sedaj se več tako ne sramuje in ne skriva pred radovednimi pogledi.

To figovo drevo mi je dalo povod, da sem se spomnil mojih otroških let, ko sem z velikim veseljem listal po stari bibliji. Ker pa tedaj še nisem znal čitati, so se mi pa slike toliko bolj dopadle. Izmed vseh pa mi je najbolj ugajala tista, ki je predstavljala Adama in Evo, za njima pa angela z mečem, ko ju je tiral iz raja.

Se sedaj se dobro spominjam, da je bila Eva prav okusno oblečena in da njeno figovo pero ni v ničem zastajalo za današnjo žensko modo. Zdi se mi, da je imelo tisto figovo drevo precej večje liste, kot ta, pod katero jaz sedim. Da so bili večji, je pa poskrbel Bog. On pa je imel Evico vseeno rad, čeprav je skočila čez plot.

S čim pa je Adam pokrtil svojo nagoto in kako ga je kazala slika, se pač več ne spominjam. Citati, kakor sem že povedal, pa tedaj še nisem znal. Mogoče bom kdaj tudi to izvedel, če pa ne, pa tudi dobro. Bolj važno se mi vidi, da se meni še sedaj ni treba pokrivati s figovim peresom, čeprav imam lepo priliko za to.

Oranže citrone in ananasi (grapefruit) so tudi dozoreli. Posebno ananas ali grapefruit (ta sadež imenujejo tudi velika citriona ali pa kraljevsko jabolko) je obilno obrodil, tako da sedaj odpada in gnije na zemlji. Pravijo, da nima skoraj nobene cene. Čudno, da tega sadja ne pokupi vlada in ga ne pošlje našim bivšim sovražnikom, kateri so danes naši najboljši prijatelji in ljubljenci. Turčini, kljub temu, da niso naše vere, so dobili od Amerike modernega orožja za mnogo milijonov. Zdanj se skupno z Grki mrdajo kot maček in premišljajo, kaj bodo z njim. Res je, da je tam precej naših mladih častnikov, toda oni se bolj zanimajo za mlade Turkinje, kot da bi učili Turke streljanja. A kdo bi jim zameril, ko so vendar še mladi, mladost pa samo enkrat kipi. Zato pa bi bilo bolje, da bi vlada mlade vojake odpoklicala domov in naj njihova mladost kipi doma, kajti tukaj imamo veliko lepših deklet kot so Turkinje. Na mesto častnikov pa naj tja pošlje veliko "grapefruita", kajti znano je, da je ta sadež imenitno odvajalno sredstvo, poleg tega pa tudi izbistri možgane.

Resnica je, da bi Turki izgubili precej časa, kadar bi kraljevska jabolka njihovo naravo prisilila, da bi vršili svojo dolžnost s polno paro, ampak Turki niso v skrbah radi časa. Pri njih čas ne pomeni nič, imajo pa radi naše dolarčke in jih tudi znajo pridobiti. Oni vedo, naj bo vlada že kakršna koli, glavno da zna pridobiti veliko komunistov in naš Miklavž takoj nasuje bogastva iz svoje vreče. Toda Turkmene je predla trda za komuniste, zato so jih pa začeli kar sami doma fabricirati, pa so vseeno dobri. Posledice se že kažejo, posebno kar se tiče orožja.

vanski narodi so bili pa "nacionalistični", ker so leta 1941 preprečili Cvetković-Mačkovi vladi podpis tega pakta in s tem odprli vrata invaziji.

Ta polemika za marsikoga ni zanimiva, vendar pa je ta konflikt sprožil dalekosežno čiščenje pojmov, kakršnega komunisti z Moskvo vred do zdaj niso bili vajeni. Po veliki ruski revoluciji je v resnici to prvi notranji boj med komunisti samimi za zrušenje komunističnega papeštva in diktature Kominforme. Če se to zgodi, bo tudi laže ustvariti pogoje za svetovni mir.

V Ameriki je zelo razvit šport amaterskih rokoborci, od katerih imajo finančne koristi le njih promotorji, rokoborci pa dobe nekaj napitnine. Četo sta bila v ekipi amaterske Rocky Patule in John Pavito, ki zahtevata od Amaterske atletske lige v New Yorku zavarovalniško protekcijo rokoborcev.

Upam, da se fabriciranim komunistom ne godi slabo po zapornih, vsaj so oni vendar vaba, po kateri naš Miklavž najraje poseže.

Naš Miklavž pa do sedaj še ni odvezal svoje vreče za Slovan, to pa valed tega ne, ker v slovenskih državah ni dovoljeno, da bi kdo po svoji volji vreče basal in jih proč odnašal. To je tisti kamen spotike, ki povzroča "mrzlo" vojno. Da, tam ni profita in vse kaže, da ga tudi ne bo, zato pa je propaganda proti Slovanom v tako bujnem cvetenju. Ako pa bo propaganda povzročila vojno, potem pa se nas vseh skupaj Bog usmili! In ne samo to, pred peklenskimi vrati in prav tako pred nebeskimi bo silen drenj.

Toda meni se vidi, četudi se poslovim od naše zemlje, ne bi bila nobena škoda, ker nas ne bi nihče pogrešal. Upam, da ne bo prišlo do vojne, kajti Belcebub in sv. Peter nočeta nobene gneče pred svojimi vrati. Ona namreč nimata zadosti pomočnikov, novih pomagačev pa nočeta najemati, kakor to prakticirajo ob času stavke naše mestne oblasti.

Dovolj o tem, sedaj pa naj povem, kako sam živim in živitarim iz dneva v dan. Čitam skoraj vse slovenske liste, ki prihajajo v ta kraj. Se celo A. D. mi včasih pride v roke, pa je ne smem čitati, ker mi je to strogo prepovedal moj želodec. Ako pa ne bi ubogal, mi je zapretli s stavko. Ako bi svojo grožnjo res izpolnil, potem vsakdo ve, kaj to pomeni v tej hudi dragini. Vem, da se ne šali, zato pa je najbolje, da ga kar lepo ubogam in čitam bolj poštene in napredne liste, kajti edino skozi nje mi je mogoče ustvariti si pravo sliko našega Babilona. Iz meščanskih novin pa je kaj težko izluščiti resnico. Seve, večina vzame vse to pisanje za resnico, kar je dobro, saj je tudi mačja pečenka dobra, ako človek ne ve s čim streže svojemu želodcu.

Zdi se, da danes stoji ves svet na prevari. Ni še dolgo časa od tega, ko je nam Truman priporočil, naj molimo za mir. Ko sem to tedaj čital, sem se takoj zaprl v svojo vilo in prav zbrano molil. Toda nisem molil za mir, pač pa sem prošil Večnega, da bi on poslal sv. Duha v Belo hišo, da bi razsvetlil vse stanovanje v njej, posebno pa še Trumana, da bi se skesano vrnil nazaj na Rooseveltovo stevo in da bi zaenkrat postavil neuničljiv zastor med Belo hišo in Wall streetom. Več nisem prošil, to-

rej je bila to kratka molitev. Pa še na to kratko molitev me Večni ni uslišal. Sedaj pa se kesam, kajti kahal sem se v od sonca razbeljeni hiši in goreče molil, pa brez uspeha. No, bom pa drugič bolj priden v tem oziru.

Tone Kebe.

O tem in onem

West Middlesex, Pa.—Farmerji smo zaposleni: kosimo travo in okopavamo korenine in krompir. Bog pa nam pogostoma pošilja dež in nas zadržuje od dela. Pšenica pa rumeni in nam bo dala v kratkem obilo dela.

Dne 4. julija me je po telefonu poklical prijatelj Frank Qarm in povedal, da je prišel iz Detroita rojak Petrich. Prišel je na obisk k svojemu bratu Joju Petrichu, ki živi v Greenville. Joe je namreč že precej časa bolan. Najprej je bil v bolnišnici v Greenville, kjer sem ga obiskal, sedaj pa je v bolnišnici v Youngstownu, kjer ga je obiskal njegov brat iz Detroita.

Veselo in ganiljivo je bilo svidenje dveh bratov, katere se nista videla že nad 50 let, in še sedaj v boleznih. Doma sta iz Malih Liplen, fara Škočjan pri Turjaku. Joju želim, da bi čimprej okreval, njegovemu bratu pa srečen povratek v Detroit.

Tudi naš Jakob Yert je že dalj časa na bolniški postelji. Bil je že trikrat v bolnišnici, pa nič ne pomaga. Bolezen ga je hudo izčrpala. Tudi njemu želim, da se mu vrne ljubo zdravje. Jakob ima brata v Pueblu in ne bi bilo napačno, če bi ga prišel pogledat. Tudi ta dva brata se nista videla že mnogo let. Doma sta iz vasice Kozlevec, fara Polica pri Višnji gori.

Sedaj pa želimo nekoliko omeniti naš piknik, ki se bo vršil 8. avgusta na naši farmi. Razumljivo, imeli bomo zopet imenitno postrežbo in zabavo na pretek. Lansko leto smo imeli mnogo posetnikov iz raznih krajev: iz Clevelanda, Cantona, Bessemerja in Girarda. Pričakujemo vas tudi letos.

Ta piknik bo priredil naš Slovenski dom. Dolžnost vseh rojakov iz Sharona in okolice je, da se udeležijo tega piknika in tako nekoliko pozitivno to našo ustanovo. Sicer pa ne gre tu za dobiček, ampak za veselje zabavo v prosti naravi.

Torej vabimo vse od blizu in daleč. Piknik se bo pričel ob 12. uri. Ako pa bi bil dež, se bo vršila zabava pa v veliki dvorani Slovenskega doma. Na sv. danje 8. avgusta!

Anton Valentincič.

Prispevajte v obrambni sklad!

Vsi državci za obrambo Enakopravnosti. Prosveto in Proletarce naj se pošiljajo na naslov: John Pollock, 24465 Lakeland Blvd., Euclid 23, Ohio. Br. Pollock je blaginjak obrambnega sklada.

Raznoterosti

STREPTOMYCIN—ČUDOVITI LEK—NA PREIZKUŠNJI

O zdravilu streptomycinu zadnje čase veliko čitamo in slišimo. Po njem sprasujejo tudi mnogi naši rojaki v stari domovini, ki jim streže po življenju "bela kuga" ali jetika.

Za ta čudoviti lek so se lanske leto zelo navdušili jetični bolniki v nekem velikem ameriškem sanatoriju, trdno prepričani, da je streptomycin enkrat za vselej zadal smrtni sunek tej uničujoči bolezni. Videli so namreč, kako so zdravniki nekaj njih tovaršev skoraj popolnoma ozdravili s tem "čudodelnim lekom", zato so vsi zahtevali to "zdravilo".

Zdravniki so jim skušali razložiti, da je streptomycin še vedno na preizkušnji in v razvojnem štadiju in da očitno ni učinkovit za vse vrste in stopnje jetike, toda zaman, vsi so zahtevali, naj ga preizkusijo na njih. Podobna zgodba se je ponovila tudi po drugih sanatorijih. In res so zdravniki preizkusili to zdravilo na mnogih bolnikih z uspehom, na drugi strani pa so zavrnili zdravljenje s streptomycinom mnoge jetične bolnike, razumljivo radi tehničnih vzrokov, in tako so se mnogi čutili ogoljufani in razočarani. Nastala je velika poparjenost in mnogi razočaranci so bili mnjenja, da je streptomycin velik fiasco, goljufija— "čudoviti lek, ki pa ne deluje."

Ti bolniki so bili v zmoti. Streptomycin je v nekaterih primerih v resnici velik čudodelnik. Edina težava je, ker ljudje pričakujejo od njega preveč.

Znanstveniki so iskali tako kemično snov že zadnjih 80 let, a brez uspeha. Znova in znova so preizkušali razne kemične sestavine, katere so sicer uničile tuberkulozne bacile v preizkuševalnih čevih ali epruvetah, kakor hitro pa so te sestavine preizkusili na tuberkuloznih morskih prašičkih, so se pa izkazale za neučinkovite.

Meseca januarja l. 1944 pa je odkril streptomycin dr. Waksman, mikrobiolog v New Jersey Agricultural Experiment postaji. Ta antibakterijska se je izkazala učinkovita proti mnogim klicam, katere so se zoperstavljale sulfonu in penicilinu. Med temi je bil tudi tuberkulozni bacil.

Slovita zdravnik Hinshaw in Feldman iz Mayo-klinike, ki sta preizkušala že razne kemične snovi proti tuberkulozi, med njimi tudi promin, sta takoj pričela eksperimentirati s to novo antibakterijsko streptomycinom. Morske prašičke sta močno okužila s tuberkuloznimi bacili, kateri bi morali po pravilih vseh dotodanjih znanstvenih dognanj poginiti v nekaj tednih. Toda streptomycin je ustavil okužbo in morski prašički so ozdraveli.

Koncem leta 1944 so bili zdravniki iz Mayo-klinike že pripravljeni preizkusiti streptomycin na jetičnih bolnikih. Skupina bolnikov z neozdravljivo je-

tiko je pristala na eksperimentiranje z neznanim lekom. Od sto bolnikov je imelo 30 jetiko na pljučih, ostali pa kostno, sklepno itd. Dvanajst bolnikov je imelo "miliary" tuberkulozo, katere hitro uniči bolnika. Bacili te vrste jetike se hitro razmnožijo v krvnem toku.

Ti bolniki so dobili vsak dan od štiri do šest injekcij streptomycina. Večina slučajev pljučne jetike je že po nekaj tednih zdravljenja pokazala temeljito izboljšanje. Vročina bolnikov je padla, kašelj prenehal in bolniki so dobili apetit. Zdravilo pa ni pomagalo onim bolnikom, kateri so imeli zastarele in trde rane na pljučih.

Največji uspehi pa so se pokazali pri bolnikih z razmnoženimi tuberkuloznimi bacili v krvi. Bolniki iz te vrste jetiko so bili zapisani hitri smrti, a pri tem eksperimentu so bili izmed dvanajstih bolnikov štirje rešeni smrti. Rezultati bi bili še bolj, če bi pričeli z zdravljenjem bolj zgodaj.

Vsekakor je to velik korak naprej v boju proti "beli kugi", toda znanstvenike še vedno čaka trd oreh, namreč kakaj streptomycin uspešno deluje na ene vrste pljučnih ranah in ne na drugih? Poizkusi se še vedno nadaljujejo in znanstveniki pričakujejo veliko od tega "čudovitega" leka, vendar pa se "čudež" na znanstvenem polju ne da izvršiti preko noči, ampak z vztrajnim delom in potrpežljivim raziskovanjem.

Dr. Hinshaw je pred kratkim dejal: "Bodimo potrpežljivi. V zvezi s streptomycinom so gotove stvari, katerih ne poznamo, a jih moramo doznati. Mi vemo, da je streptomycin koristen, toda je lahko škodljiv, če se ga ne rabi pravilno; mi tudi vemo, da morda ne uspeš čez tedaj, ko mislimo, da bi moral uspeti. Vendar pa smo doznali en fakt: streptomycin je edini lek, ki učinkovito uničuje tuberkulozne bacile v človeku."

ALI IMA SONCE RES TISTO ČUDODELNO ZDRAVILNO MOČ?

Že od nekdaj prevladuje mnenje, da je sonce velik čudodelni zdravnik za vse, kar živi pod milim nebom. Dandanes pa ta silna vera v sonce izpuštevajo, kajti mnogi znanstveniki trdijo, da ta vera ne temelji na znanstveni podlagi. Na primer znanstvenika Snowden Herrick in John Pfeiffer pišeta v reviji Collier sledeče o soncu:

To poletje bo šlo zopet na milijone Američanov na sonce, da jim porjavi kožo. Po nekaj dneh bodo potemneli, nakar bodo od zgoraj dol gledali na svoje blede lice prijatelje.

Nam je žal, da moramo poročati, da je vsa ta vera v zdravilno moč sonca zgrajena na napačnem evangeliju. Znanost danes trdi, da je malo praktične vrednosti v izpostavljanju telesu sončni luči. Kult pripisuje soncu vsakovrstna zdravilna svojstva. Eno teh je bajka, da je sonce vir življenja. Resnica je da rastlinstvo vzhaja energijo iz sončne svetlobe, katere mu daje moč rasti. Sončni oboževalci pravijo, če je sonce dobro za rastlinstvo, potem mora biti dobro tudi za nas. Toda edina zapreka pri tem je, da živali niso rastline. Naša telesa namreč ne spreminjajo sončne luči v energijo.

Zelo staro domnevanje je, da je sončna luč "tonika" ali okrepitev za telo. Mestni otroci, ki so preživeli dolge počitnice na deželi in v hribih, se vrnejo domov zdravi, okrogli in bakrenorjavi, torej živa priča o zdravilni moči "zlatega" sonca. Toda pomnite, ti otroci so tudi vdihavali svež zrak, imeli dosti telesnih vaj, veliko počitka in tečno hrano.

Prav tako ni resnica glede vitaminov, ki jih daje sonce. Sončna luč proizvaja edino vitamin D, kateri preprečuje mehkonost kosti pri otrokih. Toda ta vitamin lahko dobe otroci iz jabolčici iz jajec in mlečne hrane.

Harry Martin, predsednik ameriškega sindikata CIO, je bil imenovan za dolžnostnega svetovca v administraciji Marshallovega načrta. Nastanjen bo v Parizu. Naloga teh "dolžnostnih svetovcev" bo, da bodo tolažili unije v sosedni Evropi, ako bi sešele nasprotovati tej ali oni fast ameriške "pomoči". Francoska dolžnostna federacija se je nedavno zelo kritično izrazila o tem načrtu, o katerem pravi, da bo več koristil Wall Streetu kakor pa Marshallovim državam.

Ozadje bojev v Palestini

V ozadju krvavih dogodkov, ki se danes razvijajo v Palestini, se skrivajo imperialistični interesi tako Velike Britanije kakor tudi Združenih držav Amerike. Razlike, ki so se pojavile v palestinskem vprašanju po proglašitvičasne vlade Države Izrael med Angleži in Američani, še bolj razplamteva vojni požar, ki je zajel to deželo.

Ob izteku britanskega mandata nad Palestino je angleško zunanje ministrstvo skupno z ministrstvom za kolonije objavilo izjavo, ki je velik dokument licenciranja. Izjava govori o "uspehih", ki jih je angleška mandatna oblast dosegla v 27 letih upravljanja Palestine na ekonomskem, političnem in kulturnem področju. Skrajno hinavsko je nazivati stanje, ki so ga Angleži zapustili v Palestini, kot "uspeh". Poleg tega izjavlja vlada Velike Britanije, da "ne prevzame nobene odgovornosti za razmere v Palestini".

Namesto da bi Anglija sedaj podprla Organizacijo Združenih narodov, ki naj bi s skupnimi napori odpravila posledice mandata v Palestini, je nasprotno storila vse, da čim bolj zamota palestinsko vprašanje. Znano je, da je bila angleška delegacija proti razdelitvi Palestine na dve samostojni državi: na arabsko in na židovsko — a britanski delegat pri OZN Čadogan je pred kratkim celo izjavil, da se angleška vlada ne čuti obvezano izpolnjevati sklepov skupščine Združenih narodov.

Angleški vladajoči krogi so izkoristili svoje položaje v Ligi arabskih dežel in pripravili te dežele za napad na Palestino in za borbo proti na novo ustanovljeni državi Izrael.

Anglija in Amerika zasledujeta svoje imperialistične interese, ko razpihujejo raso mrzno za Bliznjem vzhodu. Zavedata se, da sedanja borba Arabcev proti židom združuje reakcionarne arabske režime, obenem pa omogoča obema imperialističnim silama, da utrdita svoje položaje, ki so že itak omajani zaradi gibanja arabskih množic proti imperialističnemu jarmu, kar se posebno očitno kaže v Iraku in Egiptu.

Diplomatski razgovori, ki se zadnje dni vršijo med Anglijo in Ameriko, pričajo o nasprih, ki so nastala med obema imperialističnim silama. Čeprav se londonski krogi udajajo pritisku Wall Streeta, vendar skušajo vso zadevo zavleči, izboljšati svoje oslabele položaje in na kakršen koli način preprečiti, da bi jih Američani popolnoma prežgali in oplenili.

Za izboljšanje svojih "strateških" postojank v diplomatskem boju za Palestino uporabljata obe imperialistični sili svoje položaje na Bliznjem in Srednjem vzhodu. Anglija operira s svojim preizkušenim kolonialnim upravnim aparatom. Amerika pa s svojo gospodarsko in finančno premočjo. Nemajhno vlogo v razvoju dogodkov v Palestini imajo agenti angleške vojnanske službe. V tem delu sveta še vedno cvetijo tradicije glasovitega špijona polkovnika Lawrencea — Angleža v burnusu.

Sedanjí glavni poveljnik transjordanke legije je angleški oficir, ki je prestopil celo v islamsko vero in ki je v arabskem svetu znan kot Glubb-paša. Vodja angleške vojnanske službe na Srednjem vzhodu, general Klayton, sedi na zasedanjih Lige arabskih dežel skupaj s kralji arabske krvi in z ministri dežel arabskega vzhoda. V Libanonu opravlja svoje vojnško delo polkovnik Jones, ki ga mora libanonska vlada plačevati kot "gospodarskega" strokovnjaka. Ti ljudje držijo v rokah niti angleških interesov med Arabci. Poleg tega je znano, da je eden glavnih pobudnikov sedanjih vojnih operacij v Palestini transjordanški kralj Abdullah, ki se ima za svojo krono zahvaliti izključno le angleškim vladajočim krogi. Angleži so tudi ustvarili vojaško organizacijo "arabsko legijo", ki je začela delovati takoj po sklepu skupščine OZN o razdelitvi Palestine. Arabski legiji so angleški finančni magnati obljubili dva milijona in pol funtov letno za njegovo delovanje v korist angleškega imperializma. Ne oziiraje se na sklep Generalne skupščine Združenih narodov, ki predvideva, da bo mesto Jeruzalem dobilo mednarodni statut, je angleška vlada obljubila kralju Abdullahu to mesto kot povračilo za njegov napad na židovsko državo.

Te angleške spletke pa ovirajo po svoji strani prodiranje ameriškega finančnega kapitala v deželo Srednjega vzhoda, kjer skušajo ameriški imperialisti izriniti svoje anglosaške bratrance. Srednji vzhod je obljubljen dežela za kapitaliste, saj vsebuje 42% vseh svetovnih rezerv nafte. Obenem predstavlja Srednji vzhod strateško področje v smislu "Trumanove doktrine", kjer gradijo ZDA ogromna letališča, od katerih je omeniti predvsem letališče v Dahrnu in Saudovi Arabiji in pri Konumu v Iranu.

Tri velike finančno-petrolejske skupine si v glavnem delijo nadzorstvo nad tem delom sveta. Najstarejša je Irak Petroleum Company, kjer se je Rockefellerjevemu trustu zadnje čase posrečilo dobiti premoč nad angleškim, francoskim in holandskim kapitalom. Ta družba ima koncesije v Iraku, Iranu, Siriji, Palestini, Saudovi Arabiji in ha Cipru. V njeni eksploataciji so ogromna petrolejska polja na področju Kirkuka in Mosula. Druga velika petrolejska družba je Anglo-Iranian Oil Comp., ki eksploataira področja Abadona in južnega Irana, obenem pa ima v rokah 50% delnic družbe Kuwait Oil, ki črpa nafto na področju Kuwait ob Perzijskem zalivu. Značilno pa je, da kupita vso produkcijo nafte Anglo-Iranian Oil Comp. dve ameriški petrolejski družbi: Standard Oil of New Jersey in Socony Vacuum Oil Comp., obe iz Rockefellerjevega petrolejskega trusta. Tretja in najvažnejša pa je ameriška skupina, ki združuje družbe Rockefellerjeve skupine (Standard Oil of California, Standard Oil of New Jersey, Socony Vacuum), nadalje še Texas Oil Comp. iz Morganovega trusta in Gulf Oil iz družbe finančnika Mellona. Ta skupina eksploataira vsa petrolejska polja v Saudovi Arabiji in na otokih Bahrein, ima pa v rokah še 50% delnic družbe Kuwait Oil.

Vse te tri velike petrolejske skupine imajo, iz gospodarskih, še bolj pa iz vojno-strateških interesov težnje, da prevzamejo nafto na vzhodne obale Sredozemskega morja. Družba Irak Petroleum je zgradila ogromen cevovod, ki gre iz Kirkuka in se izliva v dve vejadi: ena konca je v Tripolisu v Libanonu, drugi pa v Haifi v Palestini. Drugi cevovod — Middle East Pipe Line — je v gradnji in bo dolg 1300 km z izhodiščem v Abadonu in z iztokom v Saudovi Arabiji. Transarabian Pipe Line gradijo ameriški trusti. Ta cevovod bo dolg 1700 km in bo potekal iz okoliš Bahreinskih otokov in se bo izlival v Saida v Haifi.

V teh dejstvih je treba iskati vzrokove, zakaj se Anglija tako brani zapustiti svoje položaje na Bliznjem in Srednjem vzhodu in zakaj organizira in financira arabske vojaške odrede. Tukaj je tudi vzrok, zakaj ZDA, ki po stopoma zavzemajo angleške položaje, skušajo okrepiti svoje položaje na tem ozemlju, kjer črpajo nafto in tečejo petrolejski cevovodi. To je tudi ozemlje, kjer dobivajo ameriški magnati bajne dobičke in kjer ameriški vojaški krogi ustanavljajo svoja napadalna oporišča.

Ze nekaj dni prodirajo tako imenovane "arabske" čete iz Egipta, Sirije, Lebanona, Iraka in Transjordanije pod angleškim poveljstvom in oborožene po Angležih ter nadaljujejo z okupacijo Palestine. Letala "Spitfire" angleškega izvora bombardirajo dan za dnem glavno mesto Izraela Tel Aviv. Grubb-paša pa s topovi obstreljuje Jeruzalem, kjer so v starem mestu židovske sile podlegle premoči.

Na drugi strani oceana, v Lake Successu v Ameriki, pa se vsak dan na sejah Varhovnega sveta Združenih narodov nadaljujejo debate o palestinskem vprašanju. Znano je, da je ameriška vlada stremela za tem, da se razveljavi sklep o razdelitvi Palestine, nenaodoma pa je svoje taktiko spremenila in kot prva priznala državo Izrael. Vendar pa je zaenkrat priznanje Izraela za ZDA navadna formalnost.

Ameriški vladajoči krogi so javno razkrili, da hočejo novo židovsko državo napraviti za prednjo stražo ameriškega imperializma na Srednjem vzhodu. Medtem ko v Palestini teče kri v potokih, se diplomati Velike Britanije in ZDA pogovarjajo o petroleju in pripravljajo skupen "sporazum" o palestinskem vprašanju izven OZN.

Spor, ki so ga imperialisti zapletli med Židi in Arabci, je nevaren za bodočnost Palestine. Zato tudi napredne sile med Židi vztrajno delajo na to, da se doseže sporazum s palestinskimi Arabci, ki naj bi omogočil složno življenje obeh narodov tega področja.

Borba v Palestini, ki jo podpirajo predvsem Angleži, v glavnem z dobavami orožja Arabcem, ki ga dobiva Anglija na račun Marshallovega načrta, in z namenom, da bi dosegli čim boljše stališče pri pogajanjih z Američani, se z vso ostrino nadaljuje.

Imperialistične sile, ki stoje v ozadju bojev v Palestini, pa delujejo na to, da izrabijo sedanje razmere v svoj prid in skušajo na vsak način angleško vojaško okupacijo zamenjati s političnim in finančnim gospodstvom Wall Streeta in Londona.

(D. S. v Slov. poroč.)

Dvig produkcije v nacionaliziranih podjetjih

Celje. — V kraju Celje-okolica se v nacionaliziranih podjetjih že v razmeroma kratkem času znatno dvignili proizvodnjo. Po nacionalizaciji so že povsod izdelali popis obratnih sredstev in vsega inventarja, medtem ko je čenitev v nekaterih podjetjih še v teku. Kljub sedanji reorganizaciji in nekaterim tehničnim težkostim, so po vseh podjetjih izdelali nove proizvodne planske, znatno dvignili proizvodnjo in poiskali precej možnosti za razširitev obratov.

K naglemu napredku v nacionaliziranih podjetjih so v največji meri prispevali sami delovni kolektivi s tem, da so močno dvignili disciplino in izboljšali organizacijske oblike dela. Tako so n. pr. delavci v opekarni Valpe v Sv. Lovrencu pri Prebodu uspeli, da so z izrabo delotne zmogljivosti obrata in z izboljšanjem delovnih odnosov v enem samem mesecu dosegli celotni letni plan, o katerem je bilvčasen lastnik zatrjeval, da ga sploh ni mogoče povečati. V nacionalizirani opekarni Sveteč v Ljubčini pri Celju so se člani Zveze borcev NOV lotili obnove in preureditve prej neizkoriščenega obrata in se zavezali, da bodo s prostovoljnim delom naredili za združene domove 400-000 kosov opke. Nacionalizirana papirnica Klančnik v Višnjem, ki jo upravlja krajevni ljudski odbor, je izključno z vzpodbudo in z delom samih delavcev znatno dvignila svojo proizvodnjo. Ze v prvih dneh po nacionalizaciji so presegli prejšnji proizvodni plan za 80 do 100 odstotkov.

Za nadaljnje povečanje proizvodnje je zelo pomembna medsebojna povezanost sorodnih podjetij. Tako n. pr. že sedaj pripravljajo reorganizacijo treh malih kovinskih podjetij za izdelavo poljedelskih strojev v Sv. Juriju pri Celju. Po reorganizaciji bodo posamezni obrati izdelovali samo določene dele strojev in določene vrste poljskega orodja, in sicer v povezanosti z ostalimi obrati. Na ta način bodo dosegli popolno izkoriščanje strojnih naprav ter zaposlili kvalificirano delovno silo na odgovarjajočih mestih.

V nacionaliziranih obratih so delavci na posebnih sestankih preučevali pomen državnega sektorja v našem gospodarstvu, zlasti pomen zamenjane preskrbe, in povsod sklenili, da bodo s povečanim delovnim poletom še bolj dvigali proizvodnjo in s tem izpolnjevali velike naloge petletnega plana.

Ta skupina članov unije Združenih električnih, radijskih in strojnih delavcev CIO iz Chicaga je bila leta 1946 odslovljena radi unijskih aktivnosti, po dveletnem boju pa jim je morala General Electric X-Ray Corp. izplačati izgubljene plače. Na sliki kažejo čete, ki znašajo od \$462 do \$3.591. Borbo za izgubljene plače so izvajali na podlagi Wagnerjevega delavskega zakona. Družba jim je morala tudi vrniti delo.

John L. Lewis podpisuje novo mesdno pogodbo, ki določa dolar več plače na dan in 20c od tona premoga v majnarski blaginjski sklad (10c več ko po stari pogodbi). Poleg Lewisa je John Owens, tajnik blaginjskega UMW.

Pred koncem šolskega leta

Ljubljana. — V katerokoli šolo stopiš v teh dneh, opaziš veliko razgibanost dijakov, ki se ob odmorih zbirajo v grupah po hodnikih in dvoriščih ter pridno ponavljajo učno snov. Šolsko leto se bliža koncu. Vsakdo že približno ve zase, ali bo izdelal, ali bo odličnjak, ali pa bo kot slabši učenec srečno "zlezel" v višji razred. Naloga slehernega člana mladinske organizacije je, da bo v šoli dosegel pozitiven uspeh. Vsak dijak mora vedeti, da tudi on prinaša svoj delež k graditvi države s tem, da v določenem času dokonča šolo in si pridobi strokovno znanje.

Rezultati I. redovalne konference ob II. polletju so pokazali, da je pri naši šolski mladini učni uspeh v razmerju z uspehom ob zaključku I. polletja padel za 10%. Vzroke padcu učnih uspehov v naših šolah v II. polletju je treba iskati v dijakih samih, v mladinski organizaciji, deloma pa tudi v šolskih vodstvih, ki so vodila premalo kontrolne nad delom učnih krožkov in študijem posameznika. Mladinske organizacije po nekaterih šolah so bile mnenja, da sedaj, ko gre šolsko leto h koncu, organizaciji ni potrebno kontrolirati dijakov, ker se morajo sami zavedati svojih dolžnosti do šole in organizacije. Ta "popustljivost" s strani mladinske organizacije je bila mnogokje vzrok, da so dijaki popustili pri načrtnem učenju. Razredna in šolska vodstva se morajo truditi, da bodo baš v tem času, ob zaključku šolskega leta obdržala učne krožke v vsej

delovali samo določene dele strojev in določene vrste poljskega orodja, in sicer v povezanosti z ostalimi obrati. Na ta način bodo dosegli popolno izkoriščanje strojnih naprav ter zaposlili kvalificirano delovno silo na odgovarjajočih mestih.

V nacionaliziranih obratih so delavci na posebnih sestankih preučevali pomen državnega sektorja v našem gospodarstvu, zlasti pomen zamenjane preskrbe, in povsod sklenili, da bodo s povečanim delovnim poletom še bolj dvigali proizvodnjo in s tem izpolnjevali velike naloge petletnega plana.

disciplini ter da bodo ti krožki zlasti močni pri dijakih, ki se pripravljajo za maturu.

Pred organizacijo LMS se kot vsako leto ob zaključku šolskega leta tudi letos postavlja važna naloga, da bo plan vpisa v posamezne šole pravilno izpolnjen. Kljub prizadevanju v tem oziru do danes še nimamo dosegli zadovoljivih uspehov. Šolska vodstva temu važnemu problemu niso posvetila zadostne pažnje.

Zelo slabo je bilo stanje vpisa po nekaterih šolah, tako na Srednji tehniški šoli, predvsem na gradbenem tehnikumu, kjer bi se po planu za geodetski in gradbeno-tehnološki odsek moralo vpisati nad 500 dijakov, medtem ko se jih je do danes prijavilo komaj nekaj čez 100. S pravilnim postopkom bo šolsko vodstvo gradbenega tehnika usmeritev dijakov na odseke, ki so pod planom, brez dvoma uspešno rešilo s sestanki roditeljev in dijakov, ki jih pod vodstvom strokovnjakov in najboljših dijakov baš te dni prireja po Ljubljani. Na tih sestankih bodo strokovnjaki pojasnjevali dilom učnih krožkov in študijem posameznika. Mladinske organizacije po nekaterih šolah so bile mnenja, da sedaj, ko gre šolsko leto h koncu, organizaciji ni potrebno kontrolirati dijakov, ker se morajo sami zavedati svojih dolžnosti do šole in organizacije. Ta "popustljivost" s strani mladinske organizacije je bila mnogokje vzrok, da so dijaki popustili pri načrtnem učenju. Razredna in šolska vodstva se morajo truditi, da bodo baš v tem času, ob zaključku šolskega leta obdržala učne krožke v vsej

delovali samo določene dele strojev in določene vrste poljskega orodja, in sicer v povezanosti z ostalimi obrati. Na ta način bodo dosegli popolno izkoriščanje strojnih naprav ter zaposlili kvalificirano delovno silo na odgovarjajočih mestih.

PREUSMERITEV KMETIJSTVA

v južni Dalmaciji. V Lapadu pri Dubrovniku deluje zavod za južne kulture, ki dela poskuse z ravnimi južnimi rastlinami. Lani je med drugim preskušil bombaž in zemeljske orehe (kiriki, oljna rastlina). Izkazalo se je, da so za gojitev teh rastlin zelo ugodni pogoji v južni Dalmaciji. Letos kmetje v dubrovniški okoliščini pridelujejo bombaž na dva-krat večji površini kakor lani. Prav tako so se oprijeli pridelovanja zemeljskih orehov, ki dajejo velik donos. Zavod tudi preizkuša rastline za pridobivanje kavčuka.

Bukarešta. — Palača Bibesco, kjer so prebivali rumunski regenti, so oblasti spremenile v sirotišnico. Nedavno so v prisotnosti članov vlade otvorili ta zavod, kjer je nastanjenih zaenkrat 300 sirot.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo prireditve svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo škicijo za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo srečali ali srečanja, kakor tudi ne karitativnih ali fimbalskih zabav, ako je znano določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da moramo tako oglašanje iz lista. Prosimo, držite se tega.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Zadružni kongres in razstava v Pragi

Ljubljana. — Med 10. in 20. majem so se zbrali v Pragi predstavniki zadružništva vseh slovanskih držav na vseslovanski kmetijski razstavi ter na velikem zadružnem zboru kongresa čeških združenikov. Poleg tega so bile v tem času tudi vseslovanske konference kmečkih žena, mladine, gozdarskih in kmetijskih strokovnjakov.

Mirno trdimo, da zgodovina zlepa ne pomeni tako velike in pomembne manifestacije bratstva med narodi, tako resničnega, stvarnega ter priskega sodelovanja. Ne samo, da si lahko zapazil na vsakem koraku, kako bratstvo si segajo delegacije posameznih držav v roke, da smo se iskreno počutili kot bratje, videli si še več nove ljudi, ljudi prave, ljudske demokracije, istih misli o propadajočem kapitalizmu in roparskem imperializmu, ki prav zato tudi enotno gledajo na današnji svetovni položaj in naprej.

Kako se razvija gospodarstvo slovanskih držav v isto smer, je pokazala očitno razstava sama. To ni bil kapitalistični velesej, na katerem je bila sama kupčija in barantija. Ta razstava je podala verno podobo položaja in razvoja kmetijstva v slovanskih državah, državah prave ljudske demokracije.

Najbolj veličastna je bila glavna razstavna dvorana, ki je pokazala politično in gospodarsko moč posameznih slovanskih držav.

Največjo pozornost je razstava posvetila pregledu izvedene agrarne reforme po slovanskih deželah, ki je dala v vseh teh deželah zemljo tistemu, ki jo obdeluje — kmetom. Tudi uvajanje sodobnega obdelovanja zemlje je bilo obširno obdelano. Tu so bile prikazane najrazličnejše vrste kmetijskega orodja od najprimitivnejših do najmodernejših kombajnov, ki so že prave premične tovarne. Videli si tudi razvoj sodobne živinoreje, sadjarstva, čebelarstva, ribarstva, veterine, kar vse je nemogoče tudi na kratko opisati. Jugoslovanska razstava je pokazala najrazličnejše kmetijske pridelke, ki jih prideluje naša bogata država, razstavljena pa je bila v zidani gorenjski kmetijski hiši. Tudi ostale slovanske države so razstavljale svoje kmetijstvo v zanje značilnih kmetijskih hišah.

Razstave in zadružnega kongresa se je udeležilo nad 400 jugoslovanskih zadružnikov, med njimi tudi 30 Slovencev. Ogledali smo si z zanimanjem in pozornostjo vse, kar je pokazala razstava. Še prav posebej nas je mikalo seveda zadružništvo. Cela velika stavba je bila posvečena češkoslovanskemu zadružništvu.

Zadružništvo je v CSR močno razvito, saj je imelo pred vojno nad 4 milijone članov, ki so bili člani nad 15.000 različnih združenj. Nacistična okupacija je vseka seveda tudi temu zadružništvu težke rane in veliko škodo, tako da steje danes le 2 in pol milijona članov, ki so veljani v 12.000 združenjih. Te zadruge so gospodarsko zvečne krepke, saj imajo med drugim na Češkoslovanskem 33 zadr. sladkornih tavnar. Imajo tudi večje zadružne mline, mlekarne, sušilnice itd. Vrhovni zadružni organ je Centralni zadružni svet, ki je po februarjskih dogodkih temeljito očistil od ljudski demokraciji sovražnih elementov. To čiščenje se je izvedlo tudi po ostalih zadružnih organizacijah in se še nadaljuje.

Zadruge so podeljene v devet zadružnih zvez, ki združujejo zadruge iste ali sorodne vrste. Imajo tudi Zvezo obdelovalnih kmetijskih združenj, ki se v zadnjem času širijo zlasti v obsejnih predelih. Velik pomen pripisujejo tudi stanovanjskim zadruham, ki bodo pomagale reševati stanovanjsko krizo. Posebno zvezo imajo tudi za gradnjo kulturnih domov, sokolskih igrišč itd.

Prav zanimive, pa tudi močno razvite so zadruge za skupno pranje perila, v katerih uporabljajo moderne pralne naprave. Te zadruge so že dosegle, da pere malokatera družina doma, ker je pranje v zadružni pralnici mnogo cenejše. Slovanski zadružniki smo bili soglasno mnenja, da bi bilo kaj pametno in koristno, ko bi tudi naše zadruge — še zlasti naše kmetijske — prišle s takimi pralnici. Koliko dela bi prihranile našim ženam! Naše žene naj bi v zadruge postavile posebne ženske sekcije, kjer bi take in podobne

Stro Franc.

Vandalizem potuhne reakeije

Ljubljana. — Na pokopališču v Vrhovem je skupni grob padlih partizanov in žrtve fašizma. Svoji pokojnih so grob lepo uredili in postavili spomenik. V noči od 21. na 22. maj pa so doslej neznan storilec iz vrst potuhne domače reakcije grob oskrnili, spomenik pa podrli. Ti bedni ostanki belogardističnih hlapecev so se sicer potuhnili in se ne upajo na dan, zato pa kažejo na tak barbaraki način svojo onemoglo jezičo. Zadevo preiskuje sedaj oblast in bodo prešli zaslužen plačilo. Njihovo početje, ki je dočela v duhu fašizma, pa nam je le dokaz, da se morejo sprico zavestnosti našega ljudstva zatekati le še k tako podlim, v nočno temo zavitim dejanjem.

Zgodovinska povest
iz preteklega stoletja

DIMEŽ

STRAH KRANJSKE
DEŽELE

Cesar Anton Danilo

(Nadaljevanje)

"Taka dva korenjaka v hiši, pa pustita, da tatovi lazijo okoli hiše. Seveda, kdo bo pa vasa, kdo bo pa lazil po vasi okoli deklet."

Požuga sinu: "Bog ne daj, da bi se katere lotil! Kot študent si že v mestu tugal burke. Pazi se! Niti pred oči mi ne hodi. Kar poberi se, da te ne vidim več!"

Janez se hoče za njegovim hrbtom odstraniti. Stopil je po puške.

"Kam pa? Kam se vlečeš vrabce plašiti?" se razbudi stari.

"Pomagat grem Stefanu."

"Kajpada, da se zopet malo pogovorita kakor babe. Tudi tukaj je zadosti zate. Kje je mati?"

"Prej je malo legla; sedaj pa menda ravna perilo."

"Kaj ti je, ves zmeden si, sin?"

"Nič mi ni..."

"Nič, kajne; to je najboljša! Dela se oprimi doma in trake pobiraj!"

Ta hip mati v hiši obupno zavpije. Prikaže se na pragu. "Pomagajte, za božjo voljo, pomagajte!"

Janez in Siherl se ozreta prestrašena vanjo. Siherl stopi proti nji: "Kaj pa je, mati?" Kaj je?

"Moj Bog, kdo mi je to naredil?"

"Kaj vendar?"

"Nekdo mi je skrinjo premetel."

"Kakšno skrinjo?"

"Mojo! Kdo je imel v njej kaj iskati? Moj koralni mi, saj veš, tistih lepih rdečih, ki si mi jih ti podaril, ko sva se vzela. In škatle s petičami in križavcem tudi ni več!"

Janez, ki je ves čas ostro poslušal in se že pri prvem materinem vzkliku zdrznil, je čisto poblede. Ne more se premakniti iz mesta. Trese se in ne ve kam.

Siherl je stopil k materi: "Kaj, koralde in križavci?"

"Ni jih, pa jih ni! Vse sem preobrnila!"

"Išči, išči! Si jih že kam vtačila?"

"Ne, pa ne! Na dnu skrinje, v malem predalu so bili. Saj vendar vem, kaj delam!"

"Pa kdo bi bil to storil? Ali je bil kak tujec v hiši?"

"Sosedja je prišla, pile sva kavo."

"Pa vendar nisi kam odšla? Išči vendar. Kar tako človeka ni mogoče obsoditi... Ne, ne, moj Bog!"

Siherl nenadno vzkliči. "Ali to se pravi, da nekdo v hiši krađe. V moji hiši! Pa ne samo v hiši, marveč tudi okoli hiše!"

Janez je ves v trepetu krenil polagoma proti sklednji, ne vedoč, kaj dela.

"Vaško jutro je sadno drevje otreseno: Pa najlepše hruške! Do sedaj sem mirno gledal in prenašal, sedaj mi je že preveč. Zasledil bom potepina. Roke mu bom postreli. Mislim, da od otroci do delajo!"

Mati se je bila sesedla na prag. "Moje koralde, moj spomin! In križavci!"

"Mu bo že presedalo, kdor koli je. Vidiš, ti moj vrli sin, to je sad tvojega ponočevanja!"

"Oče! Pa kaj naj jaz?"

"Poberi se od doma, če nisi za nič! Če se tega ne znaš čuvati, kar so ti prideli in preskrbeli. Seveda, zvečer, komaj se zmrača: žlico iz ust, kamizolo na rame, klobuk po strani, pa hajd na vas! Nikdar ne vztrajaj pri bolni ma-

teri; sosedje morajo prihajati. In hiša naj stoji sama, da potepuhi krađejo, kar se jim zljubi. In oni? Kje je hlapec?"

"V hlevu!"

"Poklič ga! Vraga bom zapodil in še tebe z njim!"

Janez gre kakor v sanjah proti hlevu. Mati se je vrnila iz hiše, kamor je prej odšla...

"Jaz sirota," tarna mati. Prav nikjer jih ni. Toliko srebrnega denarja!"

"Res, če bi bil komu kaj storil; da se pravdam, tožarim, rekel bi, da mi je kdo iz mačevanja to storil! Toda naša hiša je hvala Bogu poštena in na dobrem glasu po vseh Bitnjah in naokoli. In vendar se najde tako brezvestno seme, da raznaša, kar imam. Glej ga, kje si bil?"

"Nahruši Stefana, ki prihaja sem od hleva."

"Seno sem pospravil."

"Pri vragu si bil! Samega vraga nosiš pri sebi. Kako dolgo boš še pušal hišo samo in se ciganil po vasi?"

"Oče, jaz se ne ciganim! Včasih malo pogledam po vasi, se izprehodim."

"Ali si videl kakega tujca?"

"Nisem, oče! Zakaj?"

"Nek-tat, nek-rščanski človek, je materi ukradel tiste koralde in križavce. Saj si jih že videl."

"Kaj, ukradeni so?" se začudi Stefan. "Pa kdo jih je?"

"Kakšen potepuh? Ej, to se ne sme pustiti. Naznaniti je treba!"

"Saj bom," bufne Siherl odločno. "Trideset let sem gospodar; vsakogar sem pustil pri miru, ako pa vidim, da gre za mojo glavo, bom tudi jaz prijel ta pokvarjeni svet za ušesa. Janez, kamizolo mi prinesi!"

"Kam hočete, oče?"

"Že vem, kam. Bom že pokazal tem lopovom, kaj se pravi krašiti. Bom videl, če je še kaj pravice na svetu!"

Tu stopi mati k očetu. "Ne prenašli se, oče, morda se tat še skesa in prinese vse nazaj!"

"Ne, po biriče grem, da krađejo, naznanim. Enega bom kar s seboj vzel in od hiše do hiše z njim, skozi vso vas, v vsako hišo. Me ne bodo tatje tatinski. Vidva fanta pa ostanita doma in na hišo pazita!"

Janez ustavi očeta: "Oče!"

"Kaj je?"

"Nikar ne hodite!"

"Ti mi boš branil?" ga zavrne ostro Siherl.

"Ker, ker sem jaz vzel koralde."

Siherl obtrmi in zre tako nekaj hipov nemo v sina. Nato iztisne iz sebe: "Kaj, ti si tisti... Ti?"

"Da, jaz, oče!"

"Moj sin krade, moj sin!"

Siherl spusti palico iz rok in omahne. Dvigne roke nad glavo:

"Moj sin torej!"

"Oče, kako me je! Sam bi bil povedal."

"Moj sin! In ti stojiš še tu pred menoj? Se zemlja še ni odprla in te pogoltnila? Joj, joj meni! Izgini, izgini in ne vrni se več pred moje oči!"

"Počakajte, oče, da vse povem!"

Siherl je tako razburjen, da le s težavo govori.

"Tu ni treba ničesar pripovedovati! Pojdi, pojdi, sicer te ubijem!"

(Dalje prihodnjé)

mela, še tudi svojega edinega otroka. Prešlo je štirinajsto leto njenega življenja, pomirila se je, iskala je zavetja in hotela si je svojega otroka. Pisala je domov, pričakovala nestrno odgovora. Na eni strani, da bi zdoma pojasnil, ako se res tam dogajajo take strahote, o kakršnih se pripoveduje po Franciji, na drugi strani pa si je želela, da bi jo zdoma povabili naj se vrne. Želela si je, da bi ji pisal njen sin Matko.

Pismo je naposled prišlo, toda ko ga je prebrala, je sprevidela, da ga je narekovala njena tačca, Vučkova mamca, in da ga je pisala roka sosedje. Njen sin ni dodal niti besede; ne pozdrava ne povabila, naj se vrne. Takrat se je zamislila. V tem razmišljanju je dognala, da je njenemu otroku zdaj že skoraj devetnajst let in da... skratka da nekaj ni v redu. Spet je pisala, obljubila je domov, kaj vse bo prinesla; vprašala posrebej, kaj hoče Matko, da mu prinese, naj ji odgovori. Odgovorila ji je tačca po sosedah in dodala naj si ne želi Matkovega odgovora; fant da kratko malo noče nič slišati, da bi pisal.

Glede vsega drugega je bilo še nekako v redu. Po materinih besedah ni bilo tam pri njih nič strašno. Suho da imajo, da pa sicer živijo. Naj se vrne in naj prinese s seboj blaga, ker da se pri njih slabo dobi blago, ker je bila vojna.

Več kot leto dni si je Roza tako dopisovala z domom in se dodobra seznanila z vsem. A v vsem tem letu ni bilo niti ene same sinove besede. Za njegov strahni molk jo je tako skrbel, da se je naposled odločila: pojde domov, pogleda, kako je in ako ne bo prav—ne, sinu se ne bo vsiljevala—odide spet po svetu.

In tako je Roza Vučkova stala pred domačo hišo, pred materjo, ki je prenehala živati in je trudno vstala. "Pojdiva v sobo," je rekla mati. "To znosi v sobo. Jaz ne morem, slaba sem."

Roza je bila vesela povabila in je z nosila svojo priljago v sobo. Tudi soba se vsaj na videz ni spremenila. Na stenah so visele iste slike kakor nekoč, celo njena fotografija iz časov, ko je bila prvič v Franciji, je bila v majhnem okviru. Tja jo je bil del nekoč njen mož, tam je ostala do zdaj. A vendar je še bolj kakor že prej na dvoršču čutila, kako vse to ni več njeno.

"Tam sta omarji," je rekla mati, "zloži svoje stvari v desno. Menda jih ne boš tako pustila." S tem je bilo tako rekoč ukazano, da je spet sprejeta v Vučkovo družino. "Prednja postelja tam pri oknu, je tvoja. Dostoj so tu spali Veronini in Anini otroci. On spi v mali sobi."

Roza se je zganila. Prvič je mati omenila njega, Matka, a samo s skopo besedo "on". Zdelo se ji je preveč tuje in tudi preveč domače.

"Kje pa je zdaj?" je vprašala skoraj hlastno.

"Moral bi se že vrniti," je rekla mati. "Orat se je odpeljal". Sele ko je že spravljala svoje stvari v omaro, od katerih jih je bilo mnogo za mater, še več pa zanj, je gledajoč prav te njemu namenjene stvari rekla:

"Niti besede mi ni nikdar pisal". Ne samo nekaj užaljenega, temveč tudi mnogo skrbi je bilo v tem stavku. Videla je, kako je mati zmignila z rameni, kako se je njen obraz nakremžil, dokler ni odvrnila:

"Ni več otrok, nisem mu mogla ukazati."

Na sliki vidite Roberta H. Besta, ameriškega kvizitanga, ki je med vojno širil nacistično propagando po berlinskem radiu v angleščini. Za svoje izdajstvo je bil nedavno obsojen na desrtino ječo v Bostonu.

"Hotel ni," je menila tiho Roza.

"Ni," je prikimala mamca. "Ko sem mu rekla, mi je odvrnil: Sama ve, kje je doma. Če se bo vrnila, prav, tu ima streho in kruh bo tudi našla. Pisaj ji pa ne bom nikdar!"

Roza je nekam zagrenjeno prikimala. "Ne potrebuje me, celo sovraži me. Vedela sem... Povejte, saj me ni pričakoval, ni me želel domov?" Obrnila se je naravnost proti mamci, ki je stala pri oknu in si ogledovala kos podarjenega ji blaga. Ne da bi se mamca obrnila, je čez čas odvrnila:

"Ko si ga rodila, si ga samo pol leta imela pri prsih, potem si odšla. Vrnila si se, ko mu je bilo štiri leta, pa si po nekaj mesecih spet odšla. Ko je bil star osem let, si ostala doma samo eno leto. Od tedaj je minilo deset let. Bila je vojna, delati ni imel kdo. Verona z Ivanom mi je poslala tri, Ana in Stefan pa dva. Sedem sem jih imela. Bila sem bolna, oni so skrbeli zame. Bili smo brez krav, brez kaplje mleka. Joško je umrl, ker se je prehladil pri delu in se je preveč napačil. Čakal te je. Mnogi so prihajali. Zdaj nam je bolje. Imamo krave. On jih je kupil, že lani. Dve teletčki. Brez krav, je rekel, ne bomo. Pri Naprozi je vso zimo delal, nakladal vreče, nosil s kamiona. Rešil je dolg. Zdaj ga hočejo poslati na nek fečaj..."

Vse to je mamca pripovedovala zelo mirno, vdan in preprosto, toda v vsem je bil en sam strašen ožitek, da je Roza spet odšla, da je Roza spet odšla, da je Roza spet odšla.

"Nisem imela toliko, da bi se doma opomogli... in rekli so: zdaj je tam vojna. Ko mine, minilo pa da bo hitro. Kaj sem jaz kriva, če se je tako zavleklo?"

"Prvi ob se že lani vrnili," je dejala mamca mirno, a vendar spet s tako strašnim ožikom.

Za trenutek je Roza premolnila. Sele čez nekaj časa je dejala s spremenjenim glasom: "Plašili so nas, kako strašno je tu, kaj se vse dogaja. Kako pobijajo ljudi, jih silijo na delo, jim vse jemljejo, duhovnike da zapirajo in pobijajo, kako vsi ko-

maj čakate, da bi se spremenilo. In rekli so nam, da se bo kmalu spremenilo..."

"Kdo pobija? Kdo silijo?" je nenadoma skoraj vzrasla mamca v nekaj gnev. "Kaj se bo spremenilo? Kaj se ima tu spremeniti?" Bila je taka, da jo je Roza začudeno pogledala. Ni je razumela, ni je poznala take.

"Kaj vem, kaj se bo spremenilo in kdo pobija. Menda komunisti, boljševiki."

"Kakšni komunisti!" je dejala mamca že pomirjeno. "Lažejo. Kakšni boljševiki! Tu so bili, v naši hiši, iz Rusije so prišli. Tu so kuhali, tu jedli, z njimi sem morala jesti, govorila sem z njimi. Matuška so mi rekli, tako oni kličejo mater, ti ne smeš delati, pravijo, stara si. Hm, sem dejala, kdo bo pa delal, če ne jaz? Kje pa so tvoji otroci? Oni morajo skrbeti zate! Moji otroci sem rekla, odšli so po svetu, za kruhom, samo vnuke so mi pustili."

"Za svojega vam vrnem, za ves trud," je dejala Roza skoraj trdo. Mamca jo je pogledala, nato se je skrivnostno nasmehnila.

"Meni," je rekla tiho, a jasno, "ni treba ničesar vračati. Zdaj mi ne manjka ničesar." Roza je tokrat jasno čutila, kako mamca s tem, da ji ničesar ne manjka, ne misli samo kruha in obleke, temveč nekaj drugega: tisto, kar mamca njej in kar je prišla sama iskati, ne da bi se tega natančno zavedala: ljubezni.

Naročite novo knjigo o Jugoslaviji!

THE SILENT PEOPLE
SPEAK (Tiho ljudstvo govori)
je naslov nove knjige o Jugoslaviji, ki jo je napisal poznani ameriški časnikar in radijski komentator Robert St. John. Lansko leto se je mudil devet mesecev v Jugoslaviji in proučeval razmere. Knjigo je napisal v Bohinjski Bistrici. Zanimala bo vse Amerikance, ki žele videti pravo sliko o razmerah v Jugoslaviji izpod peresa osebe, ki je imela priliko poznati obe Jugoslaviji—predsprilsko kraljevino in sedanjo novo ljudsko republiko. Potrebno pa bo zanimala Amerikance jugoslovanske porokle. Naroči se lahko v uradu SANS-a, 3424 WEST 28th ST., CHICAGO 23, ILLINOIS. (V Chicagu, tudi pri tiskarstvu podružnice št. 38 v SND.) Sansovi člani dobijo pri naročilu poseben popust (\$3.50, drugače pa stane knjiga \$4.00).

V Prosveti so dnevne svetovne in delavške vesti. Ali jih žitate vsak dan?

2357 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Stroji in železnice

Letos bodo dobile sovjetske železnice več tisoč novih strojev, s katerimi bo omogočena mehanizacija težkih del. Zelo zanimivo je novo sovjetsko avtomatično dvigalo za nakladanje, ki bo s svojo močjo in gibljivostjo znatno prekosilo podobne ameriške in angleške stroje za polaganje tirov za signalizacijo itd.

"PROLETAREC"

Socialistično-delavski tednik—Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. Ši za četrt leta.

NAROČITE SI GA!
PROLETAREC
CHICAGO 23, ILL.
2301 South Lawndale Avenue

SLOVENE RECORDS

10-inch records 75c COD, plus postage

- C-1201 Be happy, polka
- Bye-bye-baby, polka
- C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1220 Too fast polka; Jelly polka
- F. Yankovic and his orch
- C-1192 Alpine waltz
- Lampighter's polka
- C-1211 Village tavern polka
- Lumberjack — polka
- C-1215 Marianna polka
- Hit and miss polka
- F. Zajc and his Polkateers
- T-103 Silk Umbrella polka
- Linden Tree — waltz
- T-106 Tivoli Park Polka
- Village Square Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- Edelweiss waltz
- Ernest Benadict Quartet
- R-574 Ma Marianne, Polka
- Clarica (Clara) Polka
- R-575 Clevelandski Valček
- Male Nocek, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US, by the best Slovene artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni listi in listine in člani, ki jih društvo izvešuje in se vrne.

Nal zastopniki lokalni in potovanjski zastopniki in delavski stroje so:

- Louis Barthelme, 23 Milwaukee, Wis. in okolici.
- Anton Janovitch, 23 Cleveland, Ohio in okolici.
- Frank Klus in Chicago, Minn. in okolici.
- Frank Cvetan in The Hill, Pa. in okolici.
- Anton Zornik in Harrisburg, Pa. in okolici.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnine direktno listu.

PROSVETA

2357 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"PROSVETA"

2357 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill.

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem...

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se bomo popravili Z bratskim posrdom ZA UPRAVLO "PROSVETO"

CENE LISTU SO:

Za Zdrav. drine in Kanado \$0.00	Za Chicago in okolice je...
1 tednik in...	1 tednik in...
2 tednika in...	2 tednika in...
3 tednike in...	3 tednike in...
4 tednike in...	4 tednike in...
5 tednikov in...	5 tednikov in...

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.50

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Prištetki se sme le ene članice v družino, ki to dovoljuje in ki živi ali stanuje na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prištetki, preneha biti član SNP, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, te takoj naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vrsto listu Prosvete. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelju znižati datum za to vrsto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.

PROSVETA, SNP, 2357 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vrsto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od _____

2) Ime _____ Čl. družine št. _____

3) Ime _____ Čl. družine št. _____

4) Ime _____ Čl. družine št. _____

5) Ime _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Družina _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov

ODŠLI SO IN SE VRAČAJO

Milko Kranjec

Roza Vučkova se je po desetih letih vrnila iz Francije in našla tačco, ali kakor so jo otroci klicali, "mamico" na podstetju, kjer je sede na stoličku krpala stare srajce za otroke. Načelnike je imela natakajena na konico nosu, a se je še kljub temu, kolikor je mogoče doseči z roko, odmikala od srajce, tako da je njena desnica pri šivanju delala velike loke.

Ko je Roza pred desetimi leti odhajala po svetu, takrat že tretjič, je bilo poletje in mamca je tudi tedaj prav tako sedela na stoličku in prav tako krpala. Samo takrat se ni bila tako stara in Roza, ki je bila že vdova, ji je lahko rekla: "Cvajte mi o troka!" Imela je dva otroka in je bila vesela, da je pri hiši vsaj mamca: ta bo skrbela za njo, dokler se ona ne vrne. Morala je iti in tudi... hotela je iti. Bila je snaha pri hiši. Ko je bila malo pred tem v Franciji, ji je mož umrl in ji zapustil, naj izplača njegovima sestram. Če je hotela izplačati ti svakinji, ki sta neprestano sitnariji za denar, in če je hotela dom ohraniti otrokoma in sebi, je morala po svetu. Njeno življenje se je, ko je bila pred tem v Franciji, nekoliko zapletlo, in v tistih letih — bilo ji je dva in trideset — si je še mnogocesa želela, česar si doma ni mogla utrgati.

Potem so se vrata za potovanja zaprla. Poslednje pismo, ki

ga je še dobila zdoma, ji je prineslo novico, da je njen sin Joško umrl. Poslej tudi za pisma ni bilo več poti.

Minila je vojna in leto in pol kasneje so se vrata v domovino začela spet odpirati. Prišli so iz Jugoslavije neki ljudje, ki so jih, delavce, vabili domov. Roza je v letih vojne mnogo slišala o Jugoslaviji. Neprestano so ji pripovedovali o partizanih in strašnih bojih po Jugoslaviji nič manj o slavi teh partizanov. Roza, ki so jo do Jugoslavije vezale neznatne vezi, ki je bila vezana edino na svojo vas in svojo ožjo pokrajino, je nenadoma začutila, da je ta Jugoslavija tudi njena domovina. Francozi, ki Nemcev niso mogli, so ji vselej kimali zadovoljni: Hm, vaši partizani!

Toda ko je vojna minila in ko je bila Roza še razpeložena, da bi se čimprej vrnila domov, le da to ni bilo mogoče takoj, so počasi prihajali drugačni glasovi o tej Jugoslaviji. To ni bila več dežela, kjer se tako slavno borijo partizani. Nenadoma je postala dežela komunistov, k